

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Der er i udvalgets betænkning over denne sag gjort indstilling om, at udvalget vedbliver at bestå indtil samlingens slutning. Dersom ingen udtaler sig herimod, vil jeg betragte dette som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Forhøjelse af dagpengesatser m. v.) [af Krog Hansen m. fl.]

(Lovforslaget (nr. 89) findes i tillæg A. sp. 1971, fremsættelsen i tidenden sp. 1794).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): De vigtigste punkter i det foreliggende lovforslag går ud på at ændre grænsen for dagpengenes størrelse fra 80 pct. til 90 pct. af den arbejdsløshedsforsikredes hidtidige løn samt at forhøje dagpengenes maksimumsbeløb til 85 kr. fra 1. april 1969 at regne. Til sammenligning kan jeg anføre, at maksimum for dagpenge efter gældende lov og de i denne indeholdte reguleringsbestemmelser fra 1. april 1969 antagelig vil udgøre 67 kr. 50 øre. Allerede i foråret, da loven sidst var til behandling, stillede socialdemokratiet og socialistisk folkeparti forslag om at forhøje grænsen for dagpengenes størrelse til 90 pct. af hidtidig løn, og i et forslag til folketingsbeslutning om ændring af sygeforsikringsloven og ulykkesforsikringsloven, som socialdemokratiet den 10. december har fremsat, indeholdes tilsvarende forslag om forhøjelse af maksimum for dagpengehjælpens størrelse i overensstemmelse med en 90 pct.s regel. Man må altså forstå det sådan, at socialdemokratiet og de socialistiske partier gerne vil have fastslået som en norm, at korttidsydelse i vort sociale trykkesystem skal baseres på 90 pct. af hidtidig arbejdsfortjeneste.

Til belysning af de spørgsmål, det foreliggende lovforslag således rejser, skal jeg tillade mig ganske kort at gå tilbage til 1967, da den grundlæggende revision af arbejdsløshedsforsikringen fandt sted. Der

blev dengang foretaget en gennemsnitlig forhøjelse af arbejdsløshedsunderstøttelserne med 40 pct. i forhold til understøttelsernes tidligere niveau. Medlemsbidraget blev gjort ensartet, d. v. s. ens i alle kasser med samme dagpengesats, og det samlede bidrag blev formindsket. Refusionsordningen blev ændret, således at der nu er tale om egentlig underskudsdekning ved tilskud til kasserne fra statens og kommunernes side. Karens-tiden blev afskaffet, og det årlige maksimum for dagpenge for den tidsperiode, i hvilken man inden for et år kan hæve arbejdsløshedsunderstøttelse, blev gjort ensartet og fastsat til 270 dage, hvilket for en tredjedel af kassernes vedkommende betød, at det årlige maksimum blev forlænget.

Ved denne gennemgribende reform rykkede Danmark i sammenligning med andre lande helt frem i forreste række med hensyn til sikringsordningens kvalitet. Formentlig kan kun Sverige siges at have en arbejdsløshedsforsikringsordning på et niveau, som kan sammenlignes med det danske.

Ved behandlingen i folketinget i 1967 af den nævnte lovrevision gav et flertal udtryk for, at de fortsatte bestræbelser for at udvikle arbejdsløshedsforsikringen bl. a. måtte have en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste som endeligt resultat. Dette blev af den daværende arbejdsminister meddelt arbejdsløshedsforsikringsudvalget, der udfører det grundlæggende arbejde, som den løbende revision af arbejdsløshedsforsikringsloven bygger på. Det anvendte udtryk „en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste“ har spillet en rolle i den politiske diskussion, og man kan måske derfor undre sig over, at man ikke nogen sinde har søgt klarlagt, hvad denne udtryksmåde egentlig dækker. Jeg tror, man kan fastslå, at der ikke eksisterer nogen alment accepteret opfattelse. I modsat fald havde man selvfølgelig udtrykt denne opfattelse mere præcist over for arbejdsløshedsforsikringsudvalget.

Formålet med korttidsydelse i vort sociale trykkesystem må være, at tidsbegrænsede, uforudselige og uforskyldte vanskeligheder, herunder arbejdsløshed, ikke afgørende skal kunne forrykke levedoden hos dem, som rammes af disse vanskeligheder. Jeg vil tro, at de fleste, måske alle, i denne sal kan være enige herom, og at det er denne

[Arbejdsministeren.]

tankegang, vi gerne ser udmøntet i praktiske forslag, bl. a. fra arbejdsløshedsforsikringsudvalget. Jeg må imidlertid her indskyde den bemærkning, at diskussionen let bliver præget af ensidighed, såfremt man ikke gør sig klart, at alle befolkningsgrupper har svingende indtægter. Der er ikke tvivl om, at allerede den gældende arbejdsløshedsforsikringsordning medfører en afdæmpning af svingningerne i de arbejdsløshedsforsikredes indtægter sammenlignet med de indtægtsvingninger, selvstændige erhvervsdrivende kommer ud for. Det er da også en kendsgerning, at mange selvstændige — og jeg tænker her særlig på de talstærke grupper af selvstændige, nemlig landbrugere og detailhandlere — ser hen til de sociale tryghedsordninger på arbejdsmarkedet som noget meget attråværdigt. Jeg tror, vi her står over for problemstillinger, som vi i de kommende år vil få grund til at beskæftige os med.

Som det vil fremgå af meddelelser i dagspressen, har formanden for arbejdsløshedsforsikringsudvalget for et par dage siden meddelt mig, at udvalget ikke har kunnet afslutte sit arbejde inden for de fastsatte tidsmæssige rammer. Det betyder, at der ikke fra udvalgets side vil fremkomme et grundlag for arbejdet her i folketinget i indeværende folketingsssamling. Jeg vil gerne beklage, at denne situation er opstået, men skal straks tilføje, at det er min meget bestemt opfattelse, at det ikke er udvalgets tilretteæggelse af sit arbejde, der har svigtet.

Arbejdsløshedsforsikringsudvalget blev nedsat i 1964 og har allerede skabt det grundlag, som det høje ting har bygget to betydningsfulde lovreformer på. Den opgave, udvalget nu er i gang med, omfatter foruden en almindelig teknisk revision af arbejdsløshedsforsikringsbestemmelserne endvidere spørgsmålet om arbejdsløshedsforsikring af deltidsbeskæftigede og spørgsmålet om dagpenge-satserne. Denne opgave er efter min vurdering både sagligt, men også med hensyn til de involverede interesser så vanskelig, at man heri skal søge grunden til, at udvalgets arbejde ikke har kunnet afsluttes endnu.

Som det vil være bekendt, har udvalget repræsentation fra arbejdsløsheds-kasserne,

LO, funktionærorganisationerne, Dansk Arbejdsgiverforening, Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger, administrationsrådet og arbejdsdirektoratet. Udvalgets formand er amtmand Sigurd Wechseltmann. Arbejdet har i det sidste års tid været koncentreret i et centralt arbejdsudvalg, der har holdt ikke mindre end 37 møder. Ifølge den orientering, jeg har fået fra udvalgets formand, er man nået langt med hensyn til den tekniske reform af arbejdsløshedsbestemmelserne. Man er også nået et godt stykke vej med hensyn til deltidsbeskæftigede, idet der synes at være opnået positiv vilje fra alle sider til at medvirke til, at der i arbejdsløshedslovgivningen indføres regler om adgang for deltidsarbejdende til at blive arbejdsløshedsforsikrede.

Selv om der er overmåde mange vigtige og komplicerede enkeltheder i denne forbindelse, som der skal findes en løsning på, før det kan siges, at der foreligger et egentligt forslag, vil jeg dog gerne for mit vedkommende sige, at jeg synes, der er grund til at kipe med flaget for, at man har overvundet vanskelighederne med hensyn til at finde frem til en principiel enighed her.

Spørgsmålet om ændrede regler for dagpengenes størrelse er man imidlertid ikke nået ret langt med, og det er jo dette spørgsmål, der er det centrale i socialistisk folkepartis lovforslag, der er til behandling her. Det er klart, at jeg efter at have modtaget meddelelse om, at udvalget ikke kan blive færdig med sit arbejde i indeværende folketingsssamling, har måttet overveje, om der var spørgsmål, der egnede sig til at blive udskilt til særskilt behandling med henblik på et lovgivningsinitiativ. Jeg har ikke afsluttet mine overvejelser om dette spørgsmål på indeværende tidspunkt, men det er min foreløbige vurdering, at der er en så nøje indbyrdes sammenhæng mellem de forskellige sider af den opgave, arbejdsløshedsforsikringsudvalget beskæftiger sig med, at man ikke kan tage dele ud til særskilt behandling, såfremt man ønsker, at udvalget skal kunne fortsætte sin virksomhed.

Hvis den omstændighed, at der ikke på nuværende tidspunkt foreligger resultat, skyldes uoverstigelige modsætninger i synspunkter inden for udvalget; ja, så rejser sig jo spørgsmålet om, hvorledes og i hvilket

[Arbejdsministeren.]

regie det fortsatte arbejde kan finde sted. Også dette spørgsmål er det nødvendigt at overveje.

For at få mulighed for en sikrere bedømmelse af disse spørgsmål agter jeg at tage en forhandling med udvalgets formand og med formændene for de organisationer, der er repræsenteret i udvalget, dels med henblik på en vurdering af udvalgets hidtidige arbejdsresultater, dels og særlig med henblik på en vurdering af, om de endnu udestående problemer vil kunne forventes løst ved et fortsat arbejde inden for udvalgets rammer, og om man i så fald bør afvente disse resultater.

Af, hvad jeg her har sagt, vil det fremgå, at jeg ikke finder det foreliggende lovforslag egnet som grundlag for folketingets behandling af disse vigtige og komplicerede problemer. Afslutningsvis skal jeg bemærke, at lovforslaget også indeholder et par andre bestemmelser: forslag om forhøjelse af det beløb, som kan ydes i tilskud til merudgifter ved dobbelt husførelse, og indførelse af ret til betaling for en ugentlig i stedet for en månedlig hjemrejse for personer, som modtager tilskud til dobbelt husførelse. Disse spørgsmål er blevet behandlet så sent som i foråret, og jeg finder, det er for tidligt at tage dem op til ny vurdering. Det gælder ikke mindst hjemrejsebestemmelsen, der er så ny, at den først træder i kraft til april 1969, således at forslaget altså går ud på at ændre en bestemmelse, der endnu ikke er trådt i kraft.

Erling Dinesen: Det var lidt bedrøvelige meddelelser, arbejdsministeren gav om det arbejde, som er i gang i arbejdsløshedsforsikringsudvalget. Jeg vil ikke lægge skjul på, at vi er meget skuffet over, at det foreløbig er gået på denne måde. Vi havde i socialdemokratiet regnet med, at regeringen allerede nu havde fremsat forslag til lov om revision af arbejdsløshedsloven. Allerede i foråret rejste vi spørgsmålet om forbedringer i denne lov. Vi stillede bl. a. forslag om, at 80 pct.s grænsen for ydelse af understøttelse blev forhøjet til 90 pct. for at sikre en rimeligere erstatning især til de mange lavtlønnede, og jeg kan egentlig ikke forstå, at regeringspartierne tog den stilling, de gjorde, for det ville ikke have kostet det offentlige

så forfærdelig meget, og det ville have betydet en afgørende hjælp til mange lavtlønnede. Vort forslag blev dengang afvist med den begrundelse, at udvalget arbejdede med en revision af arbejdsløshedsloven; det er det udvalgsarbejde, der nu af arbejdsministeren er redegjort for her.

Det var oprindeligt tanken, at udvalget skulle afgive betænkning senest den 1. oktober, hvorefter vi kunne regne med et regeringsforslag. Det var stillet os i udsigt, og det er baggrunden for, at vi ikke selv har taget et initiativ på dette felt. Så sent som den 9. oktober i år stillede jeg et spørgsmål til arbejdsministeren herom. Men vi har af de anførte grunde altså endnu ikke set noget lovforslag. Jeg vil gerne sige til arbejdsministeren, at der dog ikke er tvivl om, at et flertal i folketinget sidste år lovede, at en revision af loven ville finde sted i dette folketingsår. Dette flertal var endvidere enig om, at det resultat, man skulle sigte mod, hvad dagpenge angår, var en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Både det radikale venstre og SF var enige med socialdemokratiet i denne målsætning — for et års tid siden. Nu siger arbejdsministeren, at han forstår, at socialdemokratiet ønsker korttidsydelse på 90 pct. af indtægten. Jeg vil gerne herom sige, at vort principielle synspunkt med hensyn til korttidsydelse er, at vi skal nå frem til det, som er indeholdt i den betænkning, der blev afgivet sidste år, nemlig en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Arbejdsministeren siger, at man kan undre sig over, at der ikke er fremført en nærmere definition af dette begreb. Men jeg synes, det er helt naturligt, at man har henlagt dette spørgsmål til det udvalg, som arbejder med problemerne, men som altså endnu ikke er blevet færdig med sit arbejde.

Om selve det foreliggende lovforslag vil jeg gerne sige, at det, denne målsætning taget i betragtning, ikke opfylder de forventninger, der er skabt. Det dækker i øvrigt heller ikke det standpunkt, som SF tidligere har indtaget og været enig med socialdemokratiet og det radikale venstre om. Da der nu ikke kommer noget regeringsforslag, er det nødvendigt, at vi i udvalget ser alvorligt på de ting, som er lagt frem her, og søger at få noget ud af det. Det er klart,

[Erling Dinesen.]

at vi er positivt indstillet over for enhver forbedring i loven; men at der er et stort behov for en samlet og mere dybtgående revision, er der ingen tvivl om, og det er som allerede nævnt det arbejde, som har været i gang igennem en årrække.

Hvad angår spørgsmålet om forbedringerne i tilskuddet for dobbelt husførelse og til hjemrejse, er vi selvsagt også positivt indstillet. Vi er klar over, at der er problemer forbundet med det, og dem ønsker vi nærmere drøftet i udvalget.

Når det gælder spørgsmålet om de fremtidige dagpengesatser, indeholder forslaget selvsagt forbedringer, selv om det altså ikke, som jeg nævnte før, er en nyordning i overensstemmelse med det principielle standpunkt om en egentlig erstatning for tab af løn under arbejdsløshed. Dette principielle standpunkt har man åbenbart midlertidigt forladt i SF.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at jeg ikke tror, det går med den mindstesats på 55 kr., som er foreslået. Det er ikke, fordi jeg finder den for høj, men fordi jeg tror, der er nogenlunde enighed om, at der er et vældigt behov for, at sikre de flere hundredtusinder, som her i landet nu har deltidsbeskæftigelse, adgang til at opnå nydende medlemsret af en arbejdsløshedskasse. Vi er positivt indstillet heroverfor, men det vil formentlig umuliggøre, at man kan have den mindstesats, som er anført i lovforslaget her. Selv om det foreslåede maksimumsbeløb på 90 pct. af den faktiske indkomst svarer til den grænse, vi tidligere har foreslået, tror jeg, det vil være en næsten håbløs opgave at administrere en ordning med et sådant fastsat minimumsbeløb, når de deltidsbeskæftigede også skal med ind under et vist sikkerhedsnet, og det skal de jo.

Som allerede nævnt havde jeg helst set et mere omfattende lovforslag fra regeringen. Jeg håber, at det kun lige er de igangværende overenskomstforhandlinger, som har forhindret, at udvalgsarbejdet er blevet færdigt inden jul. Jeg håber, man bliver færdig meget hurtigt med det. Men arbejdsministeren har her tilkendegivet, at vi ikke får noget lovforslag fra regeringens side i denne samling, og det havde jeg unægtelig nogle bange anelser om. Så meget mere grund-

er der, mener jeg, til at arbejde alvorligt med det lovforslag, som foreligger her, og vi ønsker, at det kommer til at indeholde forbedringer ud over det, som her er foreslået.

Jeg havde som sagt helst set et mere omfattende lovforslag fra regeringen, men vi er under alle omstændigheder indstillet på at hjælpe de mange arbejdsløse så meget, vi kan, og vi er parat til et sagligt udvalgsarbejde om alle de spørgsmål, som findes i lovforslaget.

Asger Jensen: Det er ligetil, at de problemer, der rejses i dette lovforslag, er noget, vi alle har interesse for og har arbejdet med. Det gælder ikke mindst os, der var med til at foreslå nedsat en socialreformkommission, som bl. a. skulle have til opgave at se på, hvordan korttidsydelse skulle være. Men man har netop foreslået en sådan kommission nedsat i erkendelsen af, at det ikke er så nemme spørgsmål endda, hvis de skal løses sagligt og rigtigt. Man kan godt forstå, at nogle partier finder anledning til bare at fremsætte forslag, som kræver ind; sådan har det altid været her i folketinget. Men måske socialdemokratiet er blevet lidt vanskeligere stillet, for nu følger den nuværende regering jo socialdemokratiets tidligere linje og siger, at man vil have den saglige baggrund i orden, enten gennem socialreformkommissionen eller 1964-udvalget. Det er den samme besked, som tidligere arbejdsministre har givet på socialdemokratiets vegne, og der er sådan set ikke noget nyt i den problemstilling. Det, der er nyt, er, hvis nogle andre partier havde et andet synspunkt, at man kan fare til at gennemføre sådanne reformer, uden at man har den fornødne baggrund derfor.

Det komplicerer måske yderligere sagen lidt, at det sådan set nu er staten, der lægger ryg til, når der sker forhøjelser, stort set, og derfor er det lidt mere her, ansvaret ligger, mens man tidligere kunne sige, at man kunne sætte kontingenterne op og så give en højere understøttelse, så var ansvaret jo mere fordelt. Det synes jeg også man er nødt til at have med i betragtningen.

Dertil kommer det, som arbejdsministeren også var inde på, at når det er staten, der må lægge økonomisk ryg til, så bør der

[Asger Jensen.]

være nogenlunde den samme ret for hele befolkningen. Dette spørgsmål mener jeg bliver meget aktuelt nu under den strukturændring, vi står i, og som måske vil blive forstærket. Det kan ikke være rimeligt, at det kun er en bestemt befolkningsgruppe, der har krav på denne understøttelse. Det svarer heller ikke til det enstrengede system, som der nu nogenlunde er enighed om i socialreformkommissionen; der må alle gå ind under de samme vilkår og have de samme rettigheder, og det har dette forslag ikke taget hensyn til. Allerede af den grund mener jeg at det ikke er et tidssvarende forslag.

Det konservative folkeparti er ikke avisende over for en generel drøftelse af problemerne, men vi mener ikke, nærværende forslag er egnet til at løse problemerne.

P. E. Eriksen: Da vi i sidste folketings-samling drøftede og vedtog loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring med den ændrede administrative opbygning, var spørgsmålet om dagpengesatserne også inde i billedet, men man ventede sig dengang et resultat fra arbejdsløshedsforsikringsudvalget i indeværende folketings-samling. Onsdag aften forstod vi, at vanskelighederne i øjeblikket er for store til at overvinde selv efter en lang række møder i udvalget. Vi kan kun beklage, at det ikke har været muligt at nå et resultat nu.

Som medlem af socialreformkommissionen havde vi også forventet udvalgets standpunkt for derfra at kunne gå videre med denne del af arbejdet for at kunne få det hele indpasset i det kommende trykkesystem — og dermed helt på linje med den tidligere arbejdsminister, der udtalte sig om, at de videre overvejelser om understøttelsesniveauet må senere foretages eventuelt i tilknytning til socialreformkommissionens bredere overvejelser.

Venstre er enig i at stille mod en arbejdsløshedsforsikring, som står i et rimeligt forhold til den mistede arbejdsindtægt, men det må koordineres med hele opbygningen af det fremtidige trykkesystem. For der er mange forhold, der skal tages hensyn til, hvis alle skal ligestilles i dette samfund, også

den økonomiske situation. Så langt fra at ville sætte nye skel eller stille nogle uden for den sociale sikring i vort samfund ønsker vi fra venstre at fremhæve, at den sociale bistand, som samfundet tilbyder, ikke kan være betinget af, hvilket erhverv eller hvilken gruppe man kommer fra, men alene af den sociale situation, man er bragt i.

Jeg kan godt nævne nugældende regler, der ikke opfylder dette rimelige krav. Der er eksempler som begrænsning af omskolingsstøtte for den, som søger erhvervsskifte, krav om anciennitet for at kunne få dagpenge ved arbejdsløshed og regler, der afskærer deltidsbeskæftigede fra forholdsmæssig dagpengesikring. Nu var Hr. Erling Dinesen jo inde på dette, og han stillede sig positivt over for det. Vi har gang på gang fremhævet dette, og så må der jo også være mulighed for at kunne klare denne ting.

Jeg er enig med ministeren i ordene om, at vi står over for problemstillinger, som vi i de kommende år vil få grund til at beskæftige os med. Som i al social forsyng drejer det sig om at forebygge fremfor at skulle helbrede, således også med arbejdsløshedsforsikringen. Vi skal fastholde beskæftigelsen også ved regeringens indsats og arbejde, og her spiller en effektiv tværgående arbejdsformidling sammen med gode muligheder for omskoling og supplerende uddannelser en væsentlig rolle. Jeg tror, at det nye formidlingssystem vil præge det kommende samfund og yde befolkningen større trykkesystem. Med disse bemærkninger kan jeg understrege venstres ønsker om at finde en fællesnævner for fremtidens trykkesystem.

Ministeren pegede på, at lovforslaget indeholder ændring til en lov, som er vedtaget så sent som i foråret. Det drejer sig jo om den dobbelte takst til husførelse to steder, en ugentlig hjemrejse i stedet for en månedlig — det sidste er endog ikke trådt i kraft. Lad os derfor henstille til arbejdsløshedsforsikringsudvalget, at det fortsætter arbejdet og når et resultat, og på samme måde afvente socialreformkommissionens arbejde; det var her tanken at komme med et oplæg, så folketingsforslaget måske kunne være klar til et lovgivningsarbejde i næste folketings-samling.

Der er problemer i de tanker, som ligger bag forslaget men det må ses i sin hel-

[P. E. Eriksen.]

hed. Jeg finder, det må indgå i en større bedømmelse, også set i forhold til den udvikling, vort samfund står i og over for.

Erik Hansen (Ålborg amt): Da folketinget i februar måned 1967 gennemførte de nu-gældende dagpengesatser ved ledighed, skete det med den baggrund, at et udvalg bestående af begge arbejdsmarkedets parter var nået til enighed om at foreslå en ændring. Ændringen blev vedtaget her i tinget. Den nuværende hr. Erling Dinesen og daværende arbejdsminister udtalte dengang, at han lagde megen vægt på, at de vedtagne forhøjelser af dagpengesatserne skete med partiernes enige tilslutning.

Senere fulgte i juni måned i år loven om arbejdsanvisning m. v., denne lov, der som bekendt først får virkning fra april næste år. Om denne lovs målsætning var der forud opnået enighed mellem begge arbejdsmarkedets parter, og begge lovgivningskomplekser hørte for så vidt sammen.

Da vi sad i udvalget og arbejdede med disse love, tog vi anledning til at søge oplyst, hvordan man i vore nabolande havde tilrettelagt lovgivningen på disse områder, bl. a. de andre landes dagpengesatser ved ledighed. Nu hvor vi behandler et lovforslag fra SF om forhøjelsen af de nuværende satser, kan der være anledning til at minde om de oplysninger, vi fik i maj måned i år.

Fra Norge blev det meddelt, at deres dagpengesatser var fra 6 norske kr. til 32 norske kr. plus et tillæg for ægtefælle eller børn under 18 år, d. v. s. et maksimum på mellem 35 og 40 kr. pr. dag — ganske vist skattefrie norske kroner, men kun med mulighed for at få ydelsen, da ydelsen deroppe er gradueret efter alder, og ydelsen kan kun gives i et antal uger, henholdsvis 20, 30 og 40 uger pr. år.

Den engelske ordning, blev det meddelt, er en del af et samlet sikringssystem, og satserne for arbejdsledighed udgør fra 4 pund 10 shilling ugentlig, hvortil kommer ægteskabstillæg og børnetilskud. Forsøger

vi at regne ud, hvad det kan give som maksimum efter den engelske lovgivning, så vil det i gunstigste tilfælde blive omkring 12-16 pund sterling pr. uge og som nævnt med et minimum på 4 pund 10 shilling. Beløbene er i England skattefrie, men også her gælder det, at i forhold til vore regler kan de kun ydes i et betydeligt færre antal dage pr. år til den arbejdsledige.

Sverige har, så vidt jeg ved, fået en ny lovgivning nu til 1. oktober, og her ligger satserne på højde med vore, men også her gælder det, at understøttelsen ikke kan gives i et tilsvarende antal dage pr. år, som tilfældet er her i landet. Når vi skal sammenligne disse ting, må jeg i øvrigt også nævne, at vi jo ved lovændringen sidste år fik slettet de såkaldte karenstage.

Jeg har villet nævne disse ting i forbindelse med behandlingen af det foreliggende lovforslag af én ganske bestemt grund. Det ville nemlig ikke være rigtigt, om nogen skulle få den opfattelse, at vi her i landet, når det drejer sig om solidarifet med dem, der står uden beskæftigelse, er langt tilbage i forhold til andre lande. Det er ikke tilfældet. Kun den svenske lovgivning kan sammenlignes med vor, og det kan den endda ikke. Vist har alle andre lande en lovgivning, men den står nu engang ikke mål med vor, og slet ikke når vi tager en sammenligning både mellem størrelsen af den økonomiske støtte og det tidsrum, som støtten kan ydes i.

Må jeg yderligere føje til, at da vi sidst behandlede dagpengesatserne ved ledighed, da var, så vidt jeg husker, alle parter enige om, at nu måtte vi afvente det såkaldte Wechselmannudvalgs betænkning. Wechselmannudvalget er altså ikke færdigt, meddeler arbejdsministeren, og mon det så ikke i den givne situation var klogt at afvente resultatet af det, der nu senere skal ske, ikke mindst under indtryk af at arbejdsministeren nu agter at tage en samtale med de parter, der er med i udvalget.

Jeg vil også gerne føje til, at jeg er ganske enig i arbejdsministerens bemærkninger om,

[Erik Hansen (Ålborg amt).]

at mange selvstændige landbrugere, detailhandlere, håndværkere m. v., at disse grupper betragter de sikringsordninger, der er gældende for lønmodtagere vedrørende arbejdsledighed, sygdom og ulykke, som noget, der er meget attraktivt.

Jeg er opmærksom på det af hr. Erling Dinesen nævnte, at der i betænkningen fra 1967 er et flertal, som har været enig om, at disse ting skulle tages op. Men jeg er også opmærksom på, at der af betænkningens flertal er givet udtryk for fra radikal side, at samtidig med at man undersøger disse ting, så skal man have den administrative opdeling op til en nyvurdering, og at man skal se på at få samlet vort sociale sikringssystem, så det omfatter hele befolkningen.

Jeg vil håbe, socialreformkommissionen meget snart ser sig i stand til at komme med en betænkning. Jeg tror, der er et stort behov for, at vi får set på de såkaldte korttidsydelse, men at vi får set på dem under ét, d. v. s. ikke bare dagpengesatserne ved arbejdsledighed, men også den økonomiske sikring ved sygdom og ulykke, der kan ramme hele befolkningen. Hele problemkomplekset omkring korttidsydelse er meget kompliceret. Det er ikke bare et spørgsmål om, at staten skaffer flere midler til at forhøje dagpengesatserne med, det er et spørgsmål om en lang række ting, og her må jeg også give arbejdsministeren ret i, at en af de ting, der trænger sig voldsomt på, er spørgsmålet om de deltidsbeskæftigedes specielle forhold.

Det problem, der nu må ligge lige for, er at skabe et trykkesystem, der værner den enkelte mod de økonomiske følger, som den enkelte kan komme ud for ved sygdom, ved ulykke og ved at stå uden et job, og systemet må indrettes således, at det ingen lukker ude.

Om det foreliggende lovforslag kun dette. Lovforslaget er jo meget enkelt. Man har ganske simpelt forhøjet de satser, som var anført i lovforslaget fra 1967, her fra juni måned i år. Det at forhøje nogle satser er jo ganske enkelt, og de fleste har fantasi til at kunne give det overbud, som lovforslaget er udtryk for.

Situationen er den, at vi har fået gennemført på arbejdsmarkedets område to væ-

sentlige lovændringer i 1967 og nu i 1968. Jeg tror, der er grund til, at man, om jeg så må sige, rent politisk trækker vejret og tænker lidt på, at andre reformer måske skal kædes sammen med dem, der på dette område kan synes at være et vist behov for.

Med disse bemærkninger skal jeg meddele, at det radikale venstre ikke kan medvirke til at fremme lovforslaget.

Kjær Rasmussen: Under anden behandling af forslag til lov om arbejdsanvisning m. m. i maj måned stillede vort parti i alt 8 ændringsforslag. Kun 2 af disse ændringsforslag kunne SF dengang stemme for, 6 undlod man at stemme for. På denne baggrund er det naturligvis særdeles interessant for mig at se, at folkesocialisterne nu har taget en del af vore tanker fra i foråret op. Det skal de aldeles ikke kanøfler for, og vi betragter da også det meste af det her fremsatte som værende fremskridt i forhold til gældende lov. Men indvendinger har jeg naturligvis at gøre til dele af forslaget.

Tilskuddet til merudgiften ved dobbelt husførelse ønskes forhøjet fra 10 kr. til 20 kr. Tallet 20 er mere rigtigt end tallet 10, det enes vi hurtigt om, men jeg vil dog anmode om, at man grundigt studerer vort ændringsforslag fra i foråret. Det gik ud på, at satserne for arbejdernes vedkommende måtte være de samme som for tjenestemandenes. Disse sidste oppebærer jo dagpenge, som for tiden udgør 30 kr. 25 øre pr. dag eller 1 kr. 61 øre pr. time. SF's daværende ordfører gav udtryk for, at han ikke forstod vort ændringsforslag. Jeg håber, SF's nuværende ordfører kan forstå, at dobbelt husførelse er lige så bekostelig for LO-arbejderen som for tjenestemanden. Derfor håber jeg, man vil se velvilligt på vort tidligere forslag. Der er ingen grund til den megen beskedenhed på arbejdernes vegne.

Forslaget om at yde rejsegodtgørelse 1 gang ugentlig er identisk med vort forslag fra maj, og vi kan naturligvis også nu gå ind for, at arbejdere, som arbejder langt fra hjemmet, skal have mulighed for at se familien hver weekend. Som provinsfolketingsmedlem burde man kunne forstå pro-

[Kjær Rasmussen.]

blemstillingen, da man jo selv er i en lignende situation, hvad angår afstanden mellem hjem og arbejdssted.

Den ønskede forhøjelse af dagpengesatserne er et skridt i den rigtige retning. Man ønsker, at de kommer til at udgøre 90 pct. af den hidtidige arbejdsindtægt pr. dag. Vi andre må hævde, at der skal være fuld dækning for tabt arbejdsindtægt, ikke fordi vi føler en ubændig trang til at byde over, men fordi arbejdsløshed skyldes ydre omstændigheder påført arbejderne enten af arbejdsgiverne eller af den borgerlige stat. Derfor må vi fastholde, at 100 pct. af gennemsnitslønnen inden for området, inden for fagområdet, må være det rigtige tal. Som man forstår, er vort beregningsgrundlag noget bredere end SFs.

Som en følge af de betragtninger, jeg har gjort vedrørende fuld dækning for tabt arbejdsindtægt, må vi anse det her foreslåede mindstebeløb som værende for lavt sat. Satte man det til 75 kr., ville man nå op på de 450 kr., Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund satser på som mindste ugeløn. Den forhøjelse af medlemsbidraget, man stiller i udsigt, er vi ikke begejstrede for. Jeg vil i stedet opfordre udvalget til at diskutere muligheden af at oprette en arbejdsløshedsfond, som kunne supplere understøttelserne op til det normale lønningniveau.

Må jeg ikke til slut opfordre udvalget til at gennemdrøfte hele problematikken omkring arbejdskraftflytningen eller deportationerne, som man også siger. Her er en lejlighed, og jeg tror, at efterhånden som man graver sig ned i problemerne, vil artige ting blive afsløret. Der er f. eks. spørgsmålet om anciennitet. Det må vel være rimeligt, at hvis man deporterer en arbejder, så skal han beholde den anciennitet, som var oparbejdet på den tidligere arbejdsplads. Det må være rimeligt og rigtigt. I øvrigt har samfundet jo gennem sin holdning til tjenestemændene givet udtryk for det umoralske i at koste rundt med folk.

Jeg vil altså gerne slutte med en opfordring til udvalget om at gå i dybden med de problemer, jeg her har rørt ved.

Hanne Reintoft: Da vi sidst behandlede lovforslaget om oprettelsen af en arbejds-

formidling, hvorved vi fratog arbejdsløsheds-kasserne arbejdsanvisningen, præsterede tinget et virkeligt tilbageskridt. Selv om forslaget oprindeligt var socialdemokratisk, og selv om man søgte at begrunde det ved muligheden for at opnå fuld dækning med indkomsttab, var modstanden derfor også stor mange steder, ikke mindst ude i fagbevægelsens forgreninger og mellem de menige medlemmer.

Når man ved, hvor mange kræfter og hvor megen organisation det koster arbejderbevægelsen at tilkæmpe sig rettigheder, der udvider demokratiet og forbedrer fagbevægelsens position, så må det betegnes om i højeste grad letsindigt så let at opgive en allerede vunden fordel, oven i købet ved en studehandel, der ikke engang bringes til udførelse.

Yderligere var der ting ved lovforslaget om arbejdsformidling, som for de arbejdere, der rammes af lovgivningen, er åbenbart ubillige. Planerne om at flytte rundt med arbejdskraften er i sig selv en idé, der har meget ubehagelige konsekvenser for mange arbejdere, der ligesom alle andre mennesker selvfølgelig slår sig ned et sted, stifter hjem og danner et miljø, de bryder sig om. Løttere blev det ikke ved de åbenbart urimelige forhold, der skal bydes den arbejdskraft, man flytter om med. Efter arbejdsgivernes ønske flyttes de om og fordi vi ikke er i stand til at planlægge landets produktion, så vi kommer uden om arbejdsløshedsegne osv.

Jeg stod her på denne talerstol for et halvt år siden og foreslog foranstaltninger, der inden for de rammer, der er muligjort af en reaktionær regering, kunne lette det for dem, det skal gå ud over. Jeg foreslog, at der skulle skabes ordentlige muligheder for erhvervelse af ny bolig for dem, der skal flyttes ved arbejdsformidlingen, ikke en utilstrækkelig låneordning, men en tilskudsordning til ny bolig i lighed med den svenske. Jeg foreslog, at de udstationerede arbejdere i hvert tilfælde skulle have kompensation for rejsepenge til hjemstedet 1 gang ugentlig i stedet for 1 gang månedlig. Vi foreslog, at der skulle ydes udstationeringstillæg efter samme takst, som der ydes tjenestemændene. Det er vel lige så dyrt at leve væk fra sit hjem for en lønarbejder som for en udstationeret tjenestemand. Det havde ingen interesse, absolut ingen interesse, heller ikke

[Hanné Reintoft.]
hos SF, der ikke engang kunne stemme for det.

Nu ser vi i dag, at SF kommer med et forslag, der vel skal imødekomme de ønsker, jeg dengang gav udtryk for, på halvvejen. Man vil have hjemrejse 1 gang ugentlig, og jeg er selvfølgelig helt enig i det, men hvad er der sket, siden man er kommet på bedre tanker? Er det ved at gå op for SF og socialdemokratiet, at deres deltagelse i en diskriminerende politik ikke længere kan accepteres ude i de kredse, hvis sag man hævder at tale, eller trænger man blot til at pudse lidt mere på den radikaliserings, man meget ofte taler om?

Man foreslår fra SFs side, at der nu skal ydes de udstationerede personer et tilskud på 20 kr. om dagen i stedet for regeringens 10 kr. Selvfølgelig er det en forbedring, men den har stadig almisseragtig karakter, fordi der ikke bag det tål ligger nogen som helst beregning af, hvad det vil koste at bo uden for sit hjem. Vi må stadig væk fastholde, at det rimelige vil være ændringsforslag, så tillægget kommer til at svare til tjenestemændenes udstationeringstillæg, og dér skal jeg lige tilføje, at hr. Kjær Rasmussen jo glemte, at der er noget, der hedder et ekstratillæg, når man er udstationeret hele døgnet.

Boligproblemet har man altså slet ikke tænkt sig at løse denne gang. Jeg ved ikke, om det skal vente, til man trænger til lidt publicity igen.

Endelig ser vi igen det socialdemokratiske forslag om $\frac{9}{10}$ dækning ved tab af arbejdsindtægt ved uforskyldt ledighed, den dækning ved arbejdsledighed, som også de radikale i sin tid følte sig tilskyndet til at love befolkningen. Sidst hørte vi, at tiden ikke var inde, men med den arbejdsløshed, der råder, og som regeringen ikke formår at gøre noget for at løse, turde man antage, at tiden skulle være inde nu. Alligevel ønsker SF at fastholde en urimelig overgrænse, der vil sætte en meget bestemt grænse for, hvad der kan opnås i understøttelse.

Man må så spørge, hvorfor de arbejdsledige ikke skal sikres en virkelig fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Hvorfor skal de nøjes med 90 pct.? Jeg kender godt de argumenter, man møder ude i landet på møder osv., og jeg kan egentlig godt forstå, de ikke er fremdraget her, da de ikke

er hverken særlig gode eller flatterende. Man kommer med, at de bliver jo fri for transportudgifterne. Nu er det de færreste mennesker, der bruger 10 pct. til transportudgifter. Endvidere er der nogle, der hævder, at ellers gider ingen bestille noget. De, der kommer med de påstande, har næppe megen forståelse for, hvad det vil sige at være arbejdsløs, hvor megen håbløshed, fremtidsangst og mismod dette indeholder sammenkædet med følelsen af at være overflødig i sit samfund. Retten til arbejde er en ret, der burde være umistelig i et ordentligt samfund, og formår man ikke at skabe disse vilkår, så må der ydes fuld erstatning.

Oveni har vi i dag fået argumenter fra arbejdsministeren om, at alle jo har svingende indtægter. Det turde være en påstand. Tjenestemændene og funktionærerne har dog som regel en bestemt indtægtsramme, de bevæger sig opad efter.

Hr. Erik Hansen (Ålborg amt) har henvist til, at det står endnu værre til i andre lande. Det er nu som regel et af de mest sørgmodige argumenter, man overhovedet har, og jeg vil da lige henvise hr. Erik Hansen (Ålborg amt) til, at der er lande, hvor man slet ikke har arbejdsløshed, og det er i og for sig den mest ideelle løsning af problemet.

Jeg har også hørt hævdet, at arbejderne betaler for lidt i forsikringsbidrag. Nu har vi jo et samfund, hvor man altid fremhæver det private initiativ og arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet. Vi dyrker dette system så eftertrykkeligt, at vi stod her sidste fredag og måtte overveje at pensionere arbejdsduelige personer, fordi vi ikke kan tilrettelægge vort erhvervsliv. Når man fastholder denne ret så stærkt, så må arbejdsgiver og stat også bære risiko og udgift. I forvejen yder arbejderne et stort bidrag til forsikring mod en skade, de absolut intet ansvar har for, og som de ikke kan gøre noget for at undgå.

En hæderlig løsning må derfor stadig være en 100 pct.s dækning af tabet af arbejdsområdets løn. Det vil sige, det må beregnes på grundlag af gennemsnitslønnen i den enkelte branche og ikke på grundlag af gennemsnitslønnen i store og meget forskellige områder som f. eks. hele arbejdsmandsområdet.

Det er jo en kendt sag, at funktionærer og

[Hanne Reintoft.]

tjenestemænd i langt højere grad end time-lønsarbejderne har fuld dækning for indkomsttab, f. eks. også under sygdom. Det er en ret, man regner for en selvfølge, det gør folketingsmedlemmer også. Nu ser vi altså, at man både i SF og i socialdemokratiet mener, at for andre befolkningsgruppers vedkommende er en 90 pct.s dækning for indkomsttab nok, i dette eksempel ved arbejdsledighed. Jeg vil gerne spørge forslagsstillerne, om de i almindelighed finder, at LO-arbejderne er dækket ind ved en 90 pct.s dækning også ved andre former for indtægtstab, således f. eks. ved sygdom, om de også dér skal stilles ringere, end vi ønsker at stille os selv.

I øvrigt kan vi selvfølgelig stemme for forslaget, der er lidt bedre end det eksisterende. Men man må sige, at det er en halv løsning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Krog Hansen): Ja, med lidt god vilje er jeg vel i stand til at takke ordførerne for VS og SA for den modtagelse, de har givet forslaget her. De andre ordførere er jeg ikke i stand til at takke. Jeg er i virkeligheden meget skuffet. De giver alle sammen udtryk for en vis sympati over for de arbejdsløse, men når det virkelig drejer sig om at hjælpe dem, så står de bare og hælder vand ud af ørerne.

Særlig den radikale ordfører, hr. Erik Hansen (Ålborg amt), er jeg skuffet over. Jeg husker hr. Erik Hansen (Ålborg amt) en af de første gange her i folketinget — han kom jo samtidig med mig — hvor han her på denne talerstol stod og talte om fugle, stod og talte om disse ulykkelige fugle om vinteren og malende beskrev, hvordan snepperne fløj igennem luften. Jeg kunne tænke mig, at hr. Erik Hansen (Ålborg amt) satte sig lige så godt ind i forholdene, når det gælder de arbejdsløse, og lige så malende prøvede på at beskrive, hvordan man så en arbejdsløs, som på sine knæ tigger om udsættelse for skat, fjernsyn, husleje og lys og hvad ellers han ikke kan klare at betale med en understøttelse på omkring 300 kr.

Arbejdsministeren har jo været udsat for megen kritik i den korte periode, han har været her, men jeg troede ærlig talt, at arbejdsministeren ville holde indgåede aftaler. I Politiken, som jo er en slags regeringsblad, står der i går:

„Udvalg i stampe — lovforslag udskudt. Moderniseringen af arbejdsløshedsforsikringen er „kuldsejlet“.“

Der står videre — jeg citerer:

„Situationen er politisk problematisk, fordi lovrevisionens tredje etape med dens „erstatning for tabt arbejdsfortjeneste“ var fagbevægelsens og a-kassernes klart udtalte betingelse for at bifalde de to foregående års lovrevisioner.“

I 1966 og 1967 skete den første dagpengeforhøjelse, men samtidig ændredes stats-tilskudsreglerne og præmiebetalingerne, medens arbejdsanvisning og kontrol flyttedes fra fagbevægelsens a-kasser til de offentlige arbejdsformidlingskontorer. De sidste virkeliggøres fra den 1. april.“

Organisationernes repræsentanter har altså klart givet udtryk for, at hvis de skal gå ind for en offentlig anvisning, så må der indføres erstatning for arbejdstab. Så siger ministeren, at man kan altid drøfte, hvad en erstatning for arbejdstab er. Det er klart. Nogle kan mene, det er 80 pct., andre kan mene, det er 90 pct., og VS og SA kan mene, det er 100 pct. Men det er helt givet, at det udvalg, som behandlede lovforslag om den offentlige anvisning, og som afgav betænkning den 17. maj 1968, i hvert fald ikke mente, at forhøjelsen til 80 pct. var fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Der står nemlig i nævnte betænkning følgende, der er citeret fra en betænkning af 9. februar 1967:

„Et flertal (socialdemokratiets, socialistisk folkepartis og det radikale venstres medlemmer af udvalget) ønsker herudover at udtale følgende:

Flertallet ønsker at fremhæve de synspunkter, som arbejdsministeren fremførte i sin fremsættelsestale, gående ud på, at det hovedønske, der fra Arbejdsløsheds-kassernes Samvirke er fremført med hensyn til understøttelsens størrelse — nemlig at understøttelsen skal andrage en procentdel af gennemsnitslønnen i faget, et beregningsgrundlag, som også regeringen finder må være endemålet — ikke er nået med gennemførelsen af dette forslag.“

Det er altså klart, at på det tidspunkt, da man indførte de 80 pct., da mente man ikke, der var tale om fuld erstatning for tabt

[Krog Hansen.]
arbejdsfortjeneste. Så kan man diskutere, om udvalget har ment, at det skulle være 85 pct., eller det skulle være 90 pct., men man kan i hvert fald ikke diskutere, om udvalget på det tidspunkt mente, at man var tilfredsstillt.

Jeg må altså påstå, at enten må man følge det forslag, der foreligger her — vi kan tale om satsene i udvalget, det er klart — eller også må man udsætte ikrafttrædelsen af loven om den offentlige arbejdsanvisning. Når man har fået sanktion fra organisationerne under forudsætning om, at der vil blive gennemført en erstatning, kan man ikke være bekendt at gennemføre den offentlige anvisning, uden at denne erstatning kommer ind i billedet.

Må jeg som nogle mere almindelige bemærkninger sige følgende. Under finanslovedebatten og ved andre lejligheder har man gang på gang under den nuværende regering sagt: vi ønsker en større eksport, vi ønsker en bedre handelsbalance, vi ønsker en bedre økonomi. Forstår ordførerne da ikke, at disse ting ikke lykkes, så længe vi har de lave dagpengesatser i arbejdsløshedsforsikringen? Eller ordførerne for regeringspartierne tror måske, at disse ting ikke har noget med hinanden at gøre. Så vil jeg bede ordførerne om at gå rundt på arbejdspladserne, i organisationerne og tale med disse mennesker og høre, hvad de kommer med af argumenter, når talen f. eks. er om industriforbund. Man hører gang på gang arbejdsmændene sige: vi tør ikke gå ind i et industriforbund. Og det er dog det eneste rigtige, alle andre lande har det, men herhjemme har man ikke fået det gennemført. De tør ikke gå ind i et industriforbund, og en af årsagerne er, at de er bange for, de bliver afskediget, hvis der skal afskediges folk på arbejdspladsen. I det øjeblik der virkelig var tale om en erstatning, således at denne frygt for at komme til at gå på gaden og for ikke at kunne klare sine udgifter forsvandt, ville lysten til at få en moderne fagforeningsstruktur selvfølgelig være meget, meget større.

Hvor mange gange har man ikke hørt arbejdsgiverne beklage sig over de overarbejdsregler, man har, beklage sig over, at når man havde en spidsbelastning i virksomheden, så kunne man ikke få folk til

at arbejde over. Hvad er begrundelsen for, at folk ikke ønsker at arbejde over? Det er ikke, fordi man ikke gerne vil tjene de penge — skatten kan selvfølgelig komme ind i billedet, men det er ikke så meget det, der spiller ind. Det, der spiller ind, er, at man måske har kolleger gående på gaden, som man vil have ind. I det øjeblik de kammerater fik en understøttelse, der virkelig kunne dække deres udgifter, ville man ikke være så nervøs for at tage et nap i ny og næ, når det var nødvendigt.

Vi ved også, at ved modstanden mod rationalisering, modstanden mod produktivitetsfremmende lønsystemer, kommer frygten for arbejdsløshed også ind i billedet. Når man vil købe en ny maskine og tillidsmændene bliver taget med på råd, kollegerne bliver spurgt, så siger de: hvad medfører det? Det medfører, at jeg og 3-4 kammerater måske om 14 dage eller 2 måneder står på gaden. Man hindrer altså på grund af disse lave dagpengesatser en rationalisering inden for de enkelte virksomheder, en rationalisering, som er nødvendig, hvis vi virkelig ønsker at omskabe dette samfund til et industrisamfund — og det er det, man påstår vi alle sammen gerne vil.

Jeg må altså endnu en gang sige, at jeg må anbefale ordførerne virkelig at overveje disse problemer, og jeg finder, som også andre har været inde på, at det er noget, der må drøftes i udvalg.

Må jeg så komme med en sidste bemærkning, bemærkningen om, at nu har vi foreslået 90 pct., og vi skulle vel have foreslået 100 pct. i stedet for. Fru Hanne Reintoft og hr. Kjær Rasmussen har været inde på det. Man kan altid diskutere, hvor meget der medgår ved at erhverve en indkomst. Fru Hanne Reintoft sammenlignede det vederlag, vi får her i folketinget, og lønnen ude omkring på arbejdspladserne. Men de, der går ude på arbejdspladserne, har jo et lønmodtagerfradrag, og dette fradrag er ikke indført for sjov; det er indført, fordi man er klar over, at der er en vis udgift ved at erhverve indkomsten, og i det øjeblik man siger: ja men der er ingen udgift ved det, må man også se i øjnene, at så vil dette fradrag forsvinde. Jeg siger ikke dermed, at 90 pct. er det rigtige, det er muligt, det er 95 pct., det er muligt, det er 94 pct., og det er muligt, det er 98

[Krog Hansen.]

pct., men det, vi har foreslået her, er i hvert fald et skridt på vejen.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard):

Der er fra et par sider, bl. a. af hr. Erling Dinesen og af ordføreren for forslagsstillerne, gjort nogle bemærkninger om, at det radikale venstre ligesom skulle have en anden holdning over for disse spørgsmål end den, der blev givet til kende, da man behandlede lovforslaget om ændring af loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring i 1967. Nu var jeg jo ikke med dengang, og jeg er ikke i samme grad hildet i ordenes mystik, men det er ikke min fornemmelse, at der er tale om nogen ændret holdning over for disse ting. Derimod har jeg en meget stærk fornemmelse af, at der er en forskel i den holdning, som den daværende arbejdsminister og det nuværende ærede medlem hr. Erling Dinesen udviser over for de spørgsmål, der har relation til loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring. Den daværende arbejdsminister stillede forslag om ændring i arbejdsanvisningen, men det nuværende ærede medlem hr. Erling Dinesen var ikke med til at gennemføre det. Den daværende arbejdsminister var den, der formulerede tilføjelsen til arbejdsløshedsforsikringsudvalgets kommissorium om en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Hvornår er man nået frem til, at dette betyder 90 pct.? Det var ikke den daværende arbejdsminister, der nåede frem til det. Jeg tror ikke, den daværende arbejdsminister nogen sinde brugte udtrykket 90 pct. i denne forbindelse, men det nuværende ærede medlem hr. Erling Dinesen var inde på det allerede i foråret, og jeg synes, jeg har lov til at spørge: hvordan er man nået til dette, og vil man virkelig uden at afvente den vurdering af tingene, som man netop har bedt et sagkyndigt udvalg om at foretage, binde sig til en sådan fortolkning af dette udtryk, som jo altså vil spille en rolle i den politiske diskussion om disse ting fremover? Vil man ikke erkende den sammenhæng, der er mellem satserne for dagpengeydelse og maksimumsgrænser af forskellig slags og så, hvordan man kan få en offentlig arbejdsanvisning til at fungere? Vil man ikke acceptere, at der er et forhold mellem dette og de

vilkår, som andre befolkningsgrupper må se sig stillet over for, når de kommer ud for svingende arbejdsindtægter?

Jeg forstår, at kun den omstændighed, at hr. Erling Dinesen havde ventet lovforslag fra regeringens side — og det har hr. Erling Dinesen haft grund til at vente — har afholdt ham fra selv at fremsætte forslag; der er altså en lille smule ærgrelse over, at andre er kommet ham i forkøbet, og der er ligesom hentet lidt ind ved det fremsatte forslag til beslutning om dagpengeydelse og om sygeforsikrings- og ulykkesforsikringslovgivningen.

Mener hr. Erling Dinesen virkelig, at det er betimeligt, at det er ubetænkeligt, at tage disse spørgsmål ud til særskilt behandling? Tror hr. Erling Dinesen, at det forbedrer udsigterne til, at det udvalg, hr. Erling Dinesen selv har nedsat, når frem til et resultat? Jeg synes egentlig gerne jeg vil have lov til at høre, om hr. Erling Dinesen virkelig ikke nærer anfægtelser i den henseende.

Så var fru Hanne Reintoft inde på, at det var jo egentlig ikke 90 pct., der skulle til, det var 100 pct. Jeg må i og for sig erkende, at jeg har lidt lettere ved at forstå kravet om de 100 pct., for det er dog ligesom en slags tal, vi har set før, omend i andre forbindelser; 90 pct. er ligesom lidt mere tilfældig valgt. Det er nu ikke det, jeg skal gøre bemærkning til, men det er til fru Hanne Reintofts udtalelse om de svingende indtægter, som jeg sagde også andre befolkningsgrupper har. Fru Hanne Reintoft nævnte, at tjenestemændenes indtægter jo da, forstod jeg det, i hvert fald kun svingede opad. Det er måske rigtigt, de er dog også en slags lønmodtagere, men det var altså de selvstændige erhvervsdrivende, jeg drog en sammenligning med. Jeg vil bede fru Hanne Reintoft om at prøve at følge med i et ganske enkelt hovedregningsstykke. Lad os tage en arbejdsløshedsforsikret, der er ledig i en måned af et år, og lad os sige, at han i den periode opnår 80 pct. af sin sædvanlige løn i arbejdsløshedsunderstøttelse. Da har denne mand en årsindtægt på 98 pct. af, hvad han ville have haft, såfremt han havde været beskæftiget hele året igennem. Lad os tage et lidt mere ulykkeligt tilfælde, en mand, der har været ledig i 100 dage. For ham vil det stille sig sådan, at han som årsindtægt har et sted mellem

[Arbejdsministeren.]

93 pct. og 94 pct. af den indtægt, han havde haft, såfremt han havde været beskæftiget hele året rundt. Ja, fru Hanne Reintoft må undskylde mig; men det er virkelig en ordning, som mange selvstændige i dette land finder er særdeles attråværdig.

Blandt de udtalelser, der fremkom fra repræsentanterne for regeringspartierne, registrerer jeg et ønske om, at arbejdsløshedsforsikringsudvalget fortsætter sit arbejde, men samtidig registrerer jeg et ønske om, at dette arbejde samordnes noget tættere med arbejdet med de problemstillinger, man beskæftiger sig med i socialreformkommissionen. Det er da også tanker, som jeg har gjort mig; det er grunden til, at jeg vil tage en forhandling — ikke, som det har stået i enkelte blade, med medlemmer af arbejdsløshedsforsikringsudvalget, men med dets formand og med formændene for de organisationer, der er repræsenteret i arbejdsløshedsforsikringsudvalget. Som det hedder: det er viljen, som det gælder, viljen frigør eller fælder, og derfor er det altså dem, der besidder viljen, jeg op søger.

Erling Dinesen: Det er jo rigtigt, som arbejdsministeren siger det, at det er viljen, det kommer an på. Det er der andre der har sagt og med lige så stor ret. Desværre tyder mange ting jo på, at denne vilje slet ikke er til stede i situationen.

Må jeg gøre et par bemærkninger om det videregående arbejde, som er i gang i socialreformkommissionen, og arbejdets forbindelse med de ting, vi taler om her, i øvrigt også med spørgsmålet om andre korttidsydelse. Forholdet er jo det, at dels er arbejdsløshedsforsikringen klart skilt ud fra det arbejde, som foregår dér; dels har der været almindelig enighed om, at arbejdet i socialreformkommissionen, hvor man jo i øjeblikket hovedsagelig beskæftiger sig med strukturproblemer, ikke måtte forsinke den sociale udvikling på forskellige områder; det har der været almindelig enighed om.

Jeg skal ikke gå ind i en diskussion her om det enstrengede system, på hvilken måde de forskellige ting skal indpasses i hinanden. Vi har for nylig fra socialdemokratiets side givet udtryk for de synspunkter, vi har på dette felt, og det tjener næppe

noget formål, at jeg drager det ind i diskussionen her.

Den fornemmelse, jeg får, ikke mindst af hr. Erik Hansen (Ålborg amt)s, men for så vidt også af arbejdsministerens udtalelser, er, at det radikale venstre er på stærkt tilbagetog i denne sag. Det er meget godt, at man nu kan påpege, at den lov, vi har, er bedre end lovgivningen i visse andre lande. Hr. Erik Hansen (Ålborg amt) siger, at nu skal vi trække vejret, og det skal vi naturligvis helst; men vi skulle også gerne have denne lovgivning klaret på en sådan måde; at vi opnår en væsentlig større grad af ligestilling lønmodtagergrupperne imellem, end der er tale om i øjeblikket. Det er det mål, vi har haft hele tiden. Alle ved, at vi har omkring 800.000 tjenestemænd og funktionærer her i landet, som, hvad korttidsydelse angår, har en social sikkerhed, som over 1 million faglærte og ikke-faglærte arbejdere her i landet ikke har. Det må være rimeligt, både når det drejer sig om sygdom, ulykke og arbejdsløshed, at nå frem til den erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, som vi mener skal være målsætningen, og det var det radikale venstre enig med socialdemokratiet i for bare 1½ år siden. Der må være sket en gevaldig masse, siden det radikale venstre er blevet regeringsparti.

Arbejdsministeren fremhæver også, at man ikke har skiftet standpunkt. Det er lidt svært at få det til at rime med de synspunkter, arbejdsministeren i øvrigt har fremført. Når ministeren taler om, at det er mig, der har skiftet standpunkt i forbindelse med spørgsmålet om lovgivningen vedrørende kontrol og anvisning, behøver jeg vel næppe at gentage, hvad vore klare forudsætninger var, nemlig at denne reform skulle vurderes under ét, ses ud fra en helhedssynsvinkel, og at forudsætningen for de to første dele af denne reform var, at vi fik blot nogenlunde sikkerhed for, at tredje del af reformen med en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste også blev gennemført. Det har ikke været muligt at få noget som helst løfte herom; hvad venstre og de konservative angår, har vi nærmest fået en fornemmelse af, at man absolut ikke vil være med til noget sådant. Men et løfte om, at man ville leve op til de tilsagn, som man fra radikal side har givet,

[Erling Dinesen.]

har vi ikke kunnet få, heller ikke af arbejdsministeren her i dag.

Derfor er der behov for disse forbedringer. De 90 pct. er en forbedring, og vi vil da gerne støtte forbedringer hen ad vejen på dette felt. Vi får mere end 50.000 arbejdsløse i årsgennemsnit for indeværende år. Det er en i høj grad politisk bestemt arbejdsløshed, som gør det helt naturligt, at man sikrer de mennesker, der uforskyldt rammes af denne arbejdsløshed.

Hanne Reintoft: Hvis jeg skal følge med i arbejdsministerens regnestykker, må vi jo nok lige fastholde de faktiske arbejdsløshedstal og arbejdsløshedsprocenten. Den er nemlig så stor, at vi meget let kan komme op over de 30 dages arbejdsløshed og derfor meget let kan komme langt længere ned end de 98 pct. I øvrigt må jeg sige, at jeg kan ikke affinde mig med, at man skal have 92 eller 96 eller 98 pct.s erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Når man bor i et land, hvor det stadig hævdes af næsten alle politiske partier, at arbejdsmarkedspolitikken er i de bedste hænder, så må den fulde erstatning for dem, der uforskyldt lider under, at dette ikke er rigtigt, være den eneste løsning.

Så vil jeg gerne efterlyse et konkret svar fra hr. Krog Hansen med hensyn til spørgsmålet om delvis dækning eller 100 pct.s dækning. Nu fik jeg, må jeg indrømme, en ny forklaring på lønmodtagerfradraget. Jeg ved så ikke, hvorfor andre grupper, der ikke rammes af arbejdsledighed, også skal have lønmodtagerfradrag, men det har hr. Krog Hansen måske en forklaring på. Det, jeg spurgte om, var: finder SF det rimeligt, at LO-arbejderne skal have en lavere dækning for tab af indkomst end andre befolkningsgrupper, eller mener han, at de 100 pct., andre befolkningsgrupper får f. eks. ved sygdom, er forkert, så det skal sættes ned? Det er den ganske klare stilling til det, jeg efterlyser. Der må vel ligge

en principiel tankegang bagved, går jeg ud fra.

Erik Hansen (Ålborg amt): Når hr. Erling Dinesen siger, at på et tidligere tidspunkt var der en større enighed, end der er i dag, om disse problemer, specielt en større enighed mellem hr. Erling Dinesens parti og det radikale venstre, så vil jeg gerne oplyse, at da betænkningen af 9. februar 1967 blev skrevet, var der nok et flertal bestående af socialdemokratiet, SF og det radikale venstre, der var enig om nogle principper, men det er værd at læse denne betænkning videre, læse den til det punkt, hvor det radikale venstres repræsentant i udvalget tager forbehold og siger, at på det første område må den administrative opdeling ændres, og der må ske en samling, og hvor det radikale venstres repræsentant siger, at der må ske en udbygning af den sociale sikkerhed for alle i samfundet med ensartede dagpengesatser for de forskellige forsikringer osv. Se, det er disse forudsætninger, man dengang gik ud fra, og det er disse forudsætninger, der er afgørende i dag. Må jeg mindes om, at den 16. december 1966 ved første behandling af det af hr. Erling Dinesen fremsatte forslag var SF's ordfører, hr. Chr. Madsen, inde på tanken om, at man burde give erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Deroverfor svarede arbejdsministeren i henhold til Folketingstidende 1966-67, 2. samling, sp. 731:

„Hr. Chr. Madsen taler om, at vi bør fastslå selve princippet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Dette bør efter min mening ses i sammenhæng med andre ydelser: sygedagpengene, som socialministeren i øjeblikket arbejder med, og ulykkesforsikringen. Om de endelige afgørelser, hvad disse korttidssydelse angår, skal træffes i socialreformkommissionen eller andre steder, har jeg foreløbig ladet stå åbent. Jeg ved, at man i socialreformkommissionen har ønske om også at beskæftige sig med disse ting.“

[Erik Hansen (Ålborg amt).]

Se, det var den 16. december 1966. Det er nær to år siden. Siden da er der selvfølgelig sket en del, og der er jo altså bl. a. sket det, at hr. Erling Dinesen nu ser lidt anderledes på disse problemer som det ærede medlem hr. Erling Dinesen end dengang som arbejdsminister.

P. E. Eriksen: Hr. Erling Dinesen hævdede, at arbejdsløshedsforsikringen var taget ud af socialreformkommissionens arbejdsfelt. Ja, det er den på det nuværende tidspunkt, fordi der sidder et arbejdsløshedsforsikringsudvalg; derfor har vi villet vente for at se det resultat, man vil komme med derfra. Det er tanken, som det også er udtrykt i kommissoriet, at skabe et fælles trykkesystem, og jeg vil gerne støtte arbejdsministeren, når han peger på en koordinering på dette område.

Ordføreren for forslagsstillerne (Krog Hansen): Det skal være en ganske kort bemærkning til fru Hanne Reintoft, som ikke rigtig kan forstå, hvorfor man ikke kan sammenligne de arbejdsløse med de syge. Jeg må lige gøre fru Hanne Reintoft opmærksom på, at når man er syg, går der normalt nogle penge til medicin og forskellige andre ting, og det vil altså sige, at man har udgifter derhjemme, som man ikke har på arbejdspladsen.

Må jeg endelig gøre en bemærkning til fru Hanne Reintoft, der spurgte: hvorfor skal man kun have 90 pct. eller måske 95 pct., hvorfor skal man ikke have 100 pct.? Jeg ved, at fru Hanne Reintoft flere gange har slået til lyd for, at dobbelt husførelse er dyrere en enkelt, det er dyrere for den, som er på sin arbejdsplads og spiser i et marketenderi, at spise dér end hjemme hos sig selv, men man kan naturligvis diskutere, om det skal være 95 pct. eller 90 pct., det er helt klart; dog må der være en vis forskel, for der er en udgift forbundet med et erhverve indkomsten.

(Kort bemærkning).

Erling Dinesen: Jeg vil bare sige til hr. Erik Hansen (Ålborg amt) — som nu her fra talerstolen bekræfter, at vi var enige i 1967 om, at målsætningen var en egentlig erstat-

ning for tabt arbejdsfortjeneste, men føjer til, at der toges forbehold på forskellige områder — at det er nok muligt, at man, hvad angår det arbejde, som over en årrække frem i tiden skulle foregå i socialreformkommissionen, tog et vist forbehold, men der var enighed om, at vi gennem et selvstændigt arbejde skulle nå frem til en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, hvad angår arbejdsløshedsforsikringen. At de ting må ses i sammenhæng med syge- og ulykkesforsikringen, er da helt klart, men også her er det jo sådan, at socialreformkommissionens arbejde ikke skal bremse en naturlig udvikling på dette felt; det er baggrunden for, at socialdemokratiet for ganske nylig har fremsat forslag i folketinget om en koordinering af disse ting. Der er ikke tale om, at jeg ser anderledes på disse forhold i dag, end jeg gjorde på noget tidligere tidspunkt; vi har været enige om målsætningen, vi har ønsket at fremme det så meget som muligt. Det, vi har oplevet, er desværre, at de radikale med alle mulige krumspring forsøger at løbe fra de tilsagn, man tidligere har givet.

(Kort bemærkning).

Erik Hansen (Ålborg amt): Som jeg citerede før, udtalte den daværende arbejdsminister, hr. Erling Dinesen, i december måned 1966, at der var grund til at se hen til socialreformkommissionen, som ønsker at beskæftige sig med disse ting. Med andre ord: i 1966 havde hr. Erling Dinesen ingen betænkelighed ved at afvente socialreformkommissionens betænkning, men nu, 2 år efter, hvor vi er endnu nærmere inde på det endelige resultat fra socialreformkommissionen, har hr. Erling Dinesen altså skiftet standpunkt.

(Kort bemærkning).

Erling Dinesen: Det er en form for historisk skrivning, som ikke holder nogen steder. Der er aldrig taget noget forbehold gående ud på, at den målsætning, hvad angår arbejdsløshedsforsikringen, vi var enig med de radikale om, skulle afvente resultatet af arbejdet i socialreformkommissionen.

Svend Haugaard: Som deltager i de forhandlinger, der blev ført, husker jeg dem jo

[Svend Haugaard.]

naturligvis særdeles godt, og jeg er stadig væk indstillet på, at vi ikke skal løbe fra noget. Jeg er enig i selve princippet, og jeg vil gerne understrege, at for det første var der ikke noget med nogen dato — det er én ting; for det andet var det, som det er blevet fremhævet, kombineret med vores ønske om at nå endnu videre med noget, som heller ikke er nået, nemlig at der skulle være et socialt sikkerhedsnet for alle i samfundet, ikke blot for nogle enkelte.

(Kort bemærkning).

Erling Dinesen: Må jeg sige til hr. Svend Haugaard, at han husker forkert: der var en dato. Folketingsudvalget pålagde mig som arbejdsminister på daværende tidspunkt at fremsætte forslag i overensstemmelse med de principper, vi har talt om her, i indeværende samling.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Krog Hansen): Må jeg tillade mig et lille citat til hr. Svend Haugaard fra den føromtalte betænkning:

„Flertallet forudsætter, at dette arbejde kan tilendebringes, således at lovforslag herom kan fremsættes i folketingsåret 1968-69.“

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget *Irma Madsen* har meddelt mig, at hun ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren det rimeligt fortsat at tillade en meget betydelig privat told-

fr indførsel af transistorradioer, eller vil ministeren overveje en indgriben?“

Spørgeren udbeder sig skriftligt svar.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 14. januar 1969 kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om almindelig omsætningsafgift.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om afgift af spiritus.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af spiritus, vin og øl.

4) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Forhøjelse af dagpenge-satser m. v.) [af Krog Hansen m. fl.].

Formanden: Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Jeg ønsker medlemmerne en god jul!

Mødet hævet kl. 11.30.

Efter afslutningen af folketingets sidste møde den 13. december modtoges svar på 9 spørgsmål, som i henhold til forretningsordenens § 20 var stillet til ministre af medlemmer af folketinget med anmodning om skriftligt svar. Disse spørgsmål findes anført nedenfor tillige med svarene fra ministrene.

Af *Lykke Jørgensen* til landbrugsministeren (11. december 1968):

„Vil ministeren tage initiativ til, at de i landbrugsministeriets cirkulære af 15. september 1962, jfr. cirkulære af 18. august